

Nr 163.

Ankom till riksdagens kansli den 9 maj 1939 kl. 1 e. m.

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående förvärv av aktierna i Ruotivare grufaktiebolag.

(1:a avd.)

I proposition nr 255 har Kungl. Maj:t, under åberopande av vid propositionen fogat utdrag av statsrådsprotokollet över handelsärenden, föreslagit riksdagen att till Förvärv av aktierna i Ruotivare grufaktiebolag för budgetåret 1939/40 under tionde huvudtiteln anvisa ett reservationsanslag av 250,000 kronor.

Ruotivare grufaktiebolag äger inmutarandelarna till samtliga 42 utmål inom Ruotivare och Wallatj malmfält. Jordägarandelarna ägas av staten.

Malmfälten äro belägna cirka 15 kilometer norr om Kvikkjokks kyrkplats inom Jokkmokks socken i Norrbottens län. Avståndet till närmaste svenska järnväg, vid Porjus eller Jokkmokk, är omkring 12 mil.

Ruotivare grufaktiebolag bildades år 1905. Aktiekapitalet uppgår till 400,000 kronor, fördelat i aktier à 1,000 kronor, varav 165 preferensaktier och 235 stamaktier. Preferensaktierna medföra framför stamaktierna förmansrätt till 6 procent årlig utdelning och nominella beloppets återbekommande vid bolagets upplösning. I övrigt medföra alla aktier samma rätt. Bolagsordningen innehåller icke förbud för utlänning att förvärva aktier i bolaget. — Bolaget har hittills icke bedrivit någon rörelse.

Den 16 juni 1917 utfärdade bolaget 21 royaltyförbindelser till ägare av sammanlagt 365 aktier i bolaget. Förbindelserna avse en 400-del för varje aktie av en royalty av 25 öre för ton å en kvantitet malm, som beräknas på i förbindelserna närmare angivet sätt. Royaltyn uppgives i förbindelserna skola gälla utan hänsyn till laglig preskriptionstid samt upphöra att utgå sedan under 25 kalenderår brutits minst 100,000 ton för varje år. Åtgärder för avbrytande av preskription hava vidtagits senast år 1936 beträffande dels två till A. Nordlindh och H. M. Nordlindh ställda förbindelser avseende respektive 13 aktier och 1 aktie samt dels en till Finansaktiebolaget i Stockholm ställd förbindelse avseende 213 aktier. I fråga om sistnämnda förbindelse har ägaren förklarat sig avstå från varje anspråk gentemot bolaget.

I en till Kungl. Maj:t ställd, den 8 oktober 1934 dagtecknad skrift hemställde bolaget bland annat, att 365 aktier i bolaget, vilka vore inregistrerade

å tre i skrivelsen angivna svenska personer, som i egenskap av aktieägare framträdde såsom representanter för Fried. Krupp Aktiengesellschaft i Essen eller detta bolag närstående personer, måtte, oavsett stadgandet i 12 § andra stycket lagen den 30 maj 1916 om vissa inskränkningar i rätten att förvärva fast egendom eller gruva eller aktier i vissa bolag, få överlåtas till Fried. Krupp Aktiengesellschaft eller detta bolag närstående utländska undersåtar eller eljest till utländsk undersåte.

Genom beslut den 10 oktober 1935 fann Kungl. Maj:t ej skäl att till ansökningen lämna bifall.

I november sistnämnda år utbjödos sedermera under hand förenämnda 365 bulvanaktier i bolaget till inköp av svenska staten. Då några förhandlingar emellertid icke kommo till stånd, framkom icke något till beloppet angivet anbud. Något förvärv för statens räkning av aktierna skedde icke.

Fråga har nu ånyo uppkommit om förvärv av aktiestocken i bolaget för statens räkning. Enligt förda förhandlingar kunna aktierna erhållas för sammanlagt 250,000 kronor. Det förutsattes härvid, att bolaget icke har andra tillgångar än förenämnda gruvut mål och, bortsett från återstående royaltyförbindelser, icke andra skulder än aktiekapitalet, 400,000 kronor.

Kommerskollegium har i ett den 30 mars 1939 dagtecknat utlåtande tillstyrkt, att åtgärd vidtoges för förvärv av ifrågavarande aktier på sist angivna villkor.

Departementschefen har för egen del i ärendet anfört följande:

Genom 1934 års lagstiftning om bulvanförhållande i fråga om aktier i vissa bolag har en avveckling nödvändiggjorts av det otillfredsställande förhållande som bestått däri, att huvudparten av aktierna i ifrågavarande gruvbolag innehafts av bulvaner för ett utländskt företag. Ur svenska synpunkter har det ansetts önskvärt, att avvecklingen skedde på sådant sätt, att de utländska intressena fränkopplades. Emellertid har detta varit förenat med svårigheter. Å ena sidan har nämligen nyssnämnda utländska företag, Fried. Krupp Aktiengesellschaft i Essen, i gruvbolaget nedlagt betydande belopp. För sagda företag har det naturligtvis varit angeläget att vid en eventuell försäljning i görligaste mån undvika förlust. Å andra sidan hava fyndigheternas avlägsna belägenhet och de ovisshetsmoment, som spela in beträffande deras tillgodogörande, verkat avhållande på svenska köpeanbud.

Det inlösningspris, som nu angivits för aktierna i bolaget, 250,000 kronor, har av kommerskollegium betecknats såsom rimligt. Jag delar denna uppfattning. Såsom framgår av det anförda förutsattes härvid att bolaget ej har andra skulder än aktiekapitalet samt vissa royaltyförbindelser. Av de sistnämnda torde allenast förbindelser avseende sammanlagt 14 aktier av en total aktiestock på 400 behöva tagas i beaktande vid bedömning av inlösningsprisets skälighet. Det lär visserligen med hänsyn till vad tidigare anförts dröja innan någon brytning av fyndigheterna kan komma i fråga. Enskilda svenska intressenter torde därför knappast vara villiga att binda kapital i gruvrörelsen ens i den begränsade omfattning som det nu gäller. Storleken av de kända malmtillgångarna giver emellertid anledning förmoda, att

företaget i framtiden kan bliva av betydelse ur olika synpunkter. Beträffande huvudparten av övriga järnmalmfyndigheter i Norrbotten har staten ett dominerande intresse. Såsom förut framhållits är staten jämväl ägare till jordägarandelarna i de förevarande fyndigheterna. Omständigheterna synas motivera att, på sätt kommerskollegium tillstyrkt, staten nu genom förvärv av aktieinnehavet tillförsäkrar sig även de övriga andelarna.

Jag biträder kommerskollegii mening, att, sedan staten övertagit aktierna, rörelsen bör tillsvidare alltjämt drivas i den nuvarande bolagsformen. Mot vad kollegium föreslagit beträffande bestridandet av försvarskostnaderna för gruvegendomen har jag ej något att erinra.

Med hänsyn till ovissheten om när fyndigheterna kunna bliva föremål för brytning och då någon avkastning av aktierna tillsvidare icke är att påräkna synas för aktieförvärvet erforderliga medel böra anvisas under tionde huvudtiteln på sätt sker med medel avsedda för prospekteringsarbeten och dylikt.

Då Kungl. Maj:ts förslag icke givit utskottet anledning till erinran, får utskottet hemställa,

Utskottet.

att riksdagen må till *Förvärv av aktierna i Ruotivare gruf-aktiebolag* för budgetåret 1939/40 under tionde huvudtiteln anvisa ett reservationsanslag av 250,000 kronor.

Stockholm den 9 maj 1939.

På statsutskottets vägnar:

ANDERS RÅSTOCK.

Vid förestående ärendes slutbehandling inom utskottet hava närvarit:

från första kammaren: herrar *Gränebo, Johansson* i Fredrikslund, *Nilsson* i Malmö, *Asplund, Andersson* i Fältenborg, *Nilsson* i Landeryd, *Bergström, Gustafsson* i Benestad, *Ström* i Lidköping, *Andrén, Lindström* och *Magnusson* i Kalmar; samt

från andra kammaren: herrar *Råstock, Jansson* i Falun, *Magnusson* i Skövde, *Törnkvist, Persson* i Falla, *Andersson* i Prästbol, *Närlinge, Ward, Isacsson, Andersson* i Södergård, *Bergström* och *Bergvall*.